

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 6/2023-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených JUDr. Jozefom Dobrovičom, LL.M., advokátom, Záhradnícka 27, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 32/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 32/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 32/2013 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Pezinok **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **616,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a ich argumentácia

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. decembra 2022 a prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 6/2023 z 10. januára 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú priznať finančné zadosťučinenie každému z nich vo výške 3 000 eur, náhradu trov konania a uložiť príkaz konať bez zbytočných prietáhov.

2. V napadnutom konaní sťažovatelia čelia žalobe [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) o zaplatenie sumy 1 260 000 eur za kúpu nehnuteľnosti. Konanie začalo v roku 2013, prvé pojednávanie bolo nariadené až na 24. júl 2014. Okresný súd Pezinok (ďalej len „okresný súd“) bol úplne nečinný od pojednávania 23. októbra 2014 až do vydania uznesenia z 29. septembra 2016 o zastavení konania. Uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 30. marca 2017 bolo uznesenie o zastavení konania zrušené. Konanie bolo prerušené medzi pojednávaním zo 7. mája 2019, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie (o zastavení konania, pozn.), a 1. júnom 2021, keď bolo toto uznesenie krajským súdom zrušené. K poslednému prerušeniu konania došlo medzi pojednávaniami 12. októbra 2021 a 23. augusta 2022. Rozsudok vyhlásený v auguste 2022 nebol vyhotovený v zákonnej lehote. Sťažnosti na prietahy v konaní z októbra 2022 predseda súdu nevyhoveli. Okresný súd nariadil znalecké dokazovanie a žalobcu zaviazal na úhradu preddavku naň. Svojvoľne a nezákonne potom okresný súd predlžoval lehotu na jeho zaplatenie. Znalecké dokazovanie nebolo napriek jeho nariadeniu vykonané a bol vydaný rozsudok vo veci. Konanie okresného súdu bolo v rozpore s princípom hospodárnosti a rýchlosti. Vec je na okresnom súde už 9 rokov a za tento čas došlo opakovane k prerušeniu konania, nečinnosti súdu a svojvoľnému predlžovaniu lehôt v prospech žalobcu. Tým sú upierané označené ústavné práva sťažovateľov.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Podpredseda okresného súdu uviedol, že vec bola postúpená okresnému súdu v októbri 2012 a vo februári 2013 bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Daxner. Súd rozhodol rozsudkom z 23. augusta 2022, proti ktorému sťažovatelia podali odvolanie, a momentálne prebieha príprava spisu na predloženie odvolaciemu súdu. Vec patrí do štandardnej agendy súdov, je priemerne skutkovo a právne zložitá. Súdny poplatok žalobca uhradil až v januári 2017, prvýkrát bola vec rozhodnutá 21. septembra 2017 a následne v auguste 2022. Vec bola opakovane predkladaná odvolaciemu a dovolaciemu súdu v súvislosti s opravnými prostriedkami. Neboli zistené žiadne prekážky postupu podľa § 61 a nasl. Civilného sporového poriadku, resp. § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Nie sú známe prietahy, ktoré spôsobili sťažovatelia. K prietahom spôsobeným súdom uviedol, že postúpenie veci určite neprispelo k plynulému a efektívnemu konaniu. Na prietahy mali vplyv opatrenia v rokoch 2020 až 2022 súvisiace so šírením choroby COVID-19, v dôsledku čoho došlo k opätovnému zrušeniu termínov pojednávania.

4. Zákonná sudkyňa v pripojenom vyjadrení uviedla tento prehľad úkonov:

„-22.3.2013 pokyn VSU na odstraňovanie vád návrhu na nariadenie predb. opatrenia /uznesenie z 25.3.2013/;

- 4.4.2013 pokyn na žurnalizáciu, založenie doručeníek a spis VSU - príprava rozhodnutia o čiastočnom späťvzatí žaloby /uznesenie z 15.4.2013/;

- 23.4.2013 rozhodnutie o návrhu na nariadenie predb. opatrenia; - priebežne úkony VSU, smerujúce k získaniu podkladov pre rozhodnutie o žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdneho poplatku za žalobu -uznes, o čiastočnom oslobodení 22.5.2013;
- 27.5.2013 predkladacia správa; - od 31.5.2013 do 9.7.2013 spis na KS Bratislava;
- 19.7.2013 pokyn doručovať uznesenie odvolacieho súdu, oznam Správe katastra;
- 11.9.2013 pokyn VSU - výzva na odstránenie väd dovolania žalovaných, na zaplatenie SP; - od 25. 11.2013 do 10.3.2014 a od 16.4.2014 /po odstránení vytknutých väd/ do 30.5.2014 bol spis na NS SR; zákonným sudcom som nebola od 5.3 2014 do 1.6.2014;
- 5.4.2014 pokyn doručovať uznesenie NS SR a nariadenie TP na 27.4.2014 /poj. odročené pre závalu v doručení žalovanej 1/ - zdr. stav/;
- 23.7.2014 štúdium súvisiacich súdnych spisov /úradný záznam/;
- 23.9.2014 vytýčenie pojednávania na 23.10.2014 - na námietku žalovaných poj. odročené na opätovné preskúmanie majetkových pomerov žalobcu;
- 26.11.2014 na žiadosť žalobcu predĺženie procesnej lehoty;
- 14.1.2015 /obratom v deň oneskoreného predloženia spisu kanceláriou zák. sudkyňi/ pokyn - výzva žalovaným, L 10 dní a predložiť VSU - poverenie prehodnotiť maj. pomery žalobcu z hľadiska žalovanými striktnie namietaného čiastočného oslobodenia žalobcu od SP za žalobu;
- 2.3.2015 uznesenie o odňatí čiastočného oslobodenia žalobcu od SP za žalobu zákonným sudcom som nebola od 1.4.2015 do 1.5.2015;
- 8.6.2015 predkladacia správa; - od 11.6.2015 do 2.7.2015 spis na KS Bratislava;
- 3.7.2015 pokyn doručovať uznesenie odvolacieho súdu /potvrdené odňatie oslobodenia od SP/;
- 31.7.2015 výzva na zaplatenie SP za žalobu v plnej výške;
- 3.9.2015 doručovanie odvolania + pokyn VSU rozhodnúť o ďalšej/novej žiadosti žalobcu o oslobodenie od SP za žalobu /uznesenie o nepriznaní oslobodenia od SP 21.9.2015/;
- 19.10.2015 predkladacia správa, od 19.10.2015 do 11.12.2015 spis na KS Bratislava; od 14.1.2016 do 14.4.2016 spis na NSSR;
- 18.4.2016 pokyn doručovať uz. NS SR;
- 2.5.2016 pokyn predložiť spis KS v BA od 5.5.2016 do 11.8. 2016 spis na KS Bratislava;
- 30.8.2016 pokyn doručovať uznesenie odvolacieho súdu /potvrdené odňatie oslobodenia od SP/ s výzvou na dopltenie SP za žalobu;
- 29.9.2016 uznesenie o zastavení konania pre nedoplatenie SP za žalobu;
- 2.11.2016 pokyn preveriť dopl. SP a doručovať odvolanie na vyjadrenie;
- 29.11.2016 opätovné/dôsledné preverenie dopltenia SP vzhľadom na obsah odvolania; - 23.3.2017 /po ostatnom preverení aj cestou SI. pošty - odpoveď z 7.3.2016 /čl. 766 spisu/ a predložení spisu ZS - predkladacia správa;
- od 27.3.2017 do 7.4.2017 spis na KS Bratislava /z uznesenia KS v BA čl. 775 vyplýva, že žalobca doplatil zvyšok SP za žalobu až dňa 16.1.2017/;
- 11.4.2017 pokyn doručovať uznesenie odvolacieho súdu, po doručení hneď predložiť na nariadenie TP;
- 13.6.2017 /spis predložený ZS 9.6.2017/po kontrole stavu spis pokyny na doplnenie doručeníek, pripojenie súvisiacich spisov a vytýčenie TP na 27.7.2017;
- 27.7.2017 nemerit. pojednávanie /zistené nesplnenie proces, podmienok pre otvorenie pojednávania vo veci v súvislosti s prijatým novým procesným predpisom; nový TP 21.9.2017;
- 21.9.2017 po meritórnom prejednaní veci bola vec rozhodnutá rozsudkom;

- 17.10.2017 žiadosť o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku /čl. 923/v v súlade s ust. § 223 ods. 3 C.s.p. /lehota predĺžená do 21.11.2017/;
- 8.11.2017 písomné vyhotovenie rozsudku;
- 27.12.2017 pokyn doručovať odvolanie na vyjadrenie a pokyn VSU /nezrealiz. VSU/
- 4.1.2018, 15.1.2018, 29.1.2018 pokyny - úkony súvisiace s predložením spisu odvol. súdu, predbežná predkladacia správa;
- 6.2.2018 rozhodnutie VSU /nepriзнание oslobodenia žalobcovi od SP/ od 5.3.2018 do 4.2.2019 spis na KS Bratislava;
- 7.2.2019 pokyn doručovať uznesenie odvolacieho súdu;
- 19.2.2019 pokyn doručovať späťvzatie žaloby s novým listinným dôkazom;
- 7.3.2019 pokyny doručovať, urgovať;
- 1.4.2019 vytyčenie pojednávania na 7.5.2019;
- 7.5.2019 pojednávanie - po vyjadrení žalobcu k plnomocenstvu a súhlase žalovaných so späťvzatím žaloby zastavenie konania uznesením;
- 13.5.2019 písomné vyhotovenie uznesenia o zastavení konania;
- 30.5.2019 poverenie VSU - úkony súvisiace sa prípravou spisu na predloženie odvolacieho súdu;
- 18.6.2019 uznesenie - zamietnutie sťažnosti žalobcu;
- 19.6.2019 predkladacia správa; od 11.7.2019 do 8.6.2021 spis na KS Bratislava;
- 14.6.2021 vrátenie spisu KS v BA na opravu/doplnenie od 17.6.2021 do 28.6.2021 spis na KS Bratislava;
- 29.6.2021 pokyn doručovať uznesenie a opravné uznesenie odvolacieho súdu;
- 3.8.2021 vytyčenie pojednávania na 9.9.2021;
- od 3.8.2021 do 20.8.2021 spis na KS Bratislava k ISprV/334/2021/;
- 9.9.2021 pojednávanie, meritórne prejednanie, odročenie na T 12.10.2021;
- 12.10.2021 pojednávanie /žalobca navrhol znalecké dokazovanie, pojednávanie odročené na neurčito/; poverenie VSU - uloženie preddavkovej povinnosti žalobcovi;
- 16.12.2021 rozhodnutie VSU o uložení preddavkovej povinnosti žalobcovi;
- 25.1.2022 rozhodnutie o sťažnosti žalobcu;
- 11.2.2022 pokyn preveriť zloženie preddavku;
- 9.3.2022 pokyn oznámiť žalobcovi nevykonanie ním navrhnutého dôkazu pre nezloženie preddavku na znalecké dokazovanie a súčasne zabezpečiť lekárske potvrdenie;
- 31.3.2022 vytyčenie TP na 26.5.2022;
- 26.5.2022 pojednávanie, žalobca zotrval na návrhu na vykonanie znalec, dokazovania /pravosť jeho podpisu na listinných dôkazoch žalovaných - čl. 1468,1469/, pojednávanie odročené na neurčito s lehotou 15 dní na zloženie preddavku; výzva VSU 14.6.2022 – čl. 1602;
- 6.7.2022 zistenie nezloženia preddavku ani v dodatočnej lehote;
- 21.6.2022 uznesenie VSU o zrušení preddavkovej povinnosti žalobcu;
- 7.7.2022 vytyčenie pojednávania na T 23.8.2022;
- 23.8.2022 pojednávanie -rozhodnutie vo veci rozsudkom;
- 20.9.2022 žiadosť o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku v súlade s ust. § 223 ods. 3 C.s.p. /lehota predĺžená do 23.10.2022/;
- 18.10.2022 písomné vyhotovenie rozsudku;
- 8.11.2022, 11.11.2022, 7.12.2022 úkony VSU súvisiace s predložením spisu odvolaciemu súdu;
- 11.1.2023 uznesenie VSU o oslobodení žalovanej I/ od SP za odvolanie.“

5. K tomu zákonná sudkyňa doplnila, že jej súdne oddelenie bolo v rokoch 2008 až 2012 v dôsledku jej dlhodobých práceneschopností preťažené, nedostatočne obsadené vyšším súdnym úradníkom, asistentkou senátu. Nedostatky dlhodobo a opakovane signalizovala vedeniu súdu.

II.2. Replika sťažovateľov:

6. Sťažovatelia nevyužili možnosť repliky k vyjadreniu okresného súdu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietáhov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Okresný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzali v predmetnej veci počas konania.

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsah je v zásade rovnaký (IV. ÚS 302/2020)], ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

9. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, že predmetom sporu je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie peňažného nároku. Ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a teda sa nevymyká bežnej rozhodovacej činnosti. Ani po skutkovej stránke ústavný súd nezistil prítomnosť zložitosti veci. Okresný súd tvrdil, že vec je priemerne skutkovo a právne zložitá. Sťažovatelia v tomto zmysle neuviedli nič konkrétne.

10. Právoplatné rozhodnutie o žalobe pre sťažovateľov nepochybne subjektívne malo význam. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva nejde o konanie, pri ktorom je zvýšená požiadavka na rýchlosť konania.

11. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľov, tí podľa obsahu súdneho spisu čiastočne prispeli k doterajšej dĺžke konania. Dôvodom na tento záver je zistenie, že sťažovatelia, resp. niektorí z nich podávali opravné prostriedky, resp. iné procesné návrhy (dovolanie z augusta 2013, späťvzatie žaloby z februára 2019, späťvzatie odvolania z apríla 2021), dodatočne v neskoršom štádiu konania (september 2021) predkladali dôkazy, ktoré súdu nepredložili skôr. Ústavný súd rešpektuje nimi zvolený spôsob obrany v spore a využívanie opravných prostriedkov. Vykonanie označených procesných úkonov však má svoje procesné následky, zväčša je potrebné ich preštudovanie a rozhodnutie o nich. Na to je nevyhnutné okresnému súdu poskytnúť časový rámec. Ak okresný

súd v primeranom čase reagoval na jednotlivé procesné úkony, nie je možné tieto obdobia automaticky považovať za obdobia priet'ahov či nečinnosti (m. m. I. ÚS 31/01, II. ÚS 41/00).

12. Popri zistenej celkovej dĺžke konania do podania ústavnej s'ťažnosti však v súhrne nejde z ich strany o príliš významný príspevok. Svojím správaním v napadnutom konaní s'ťažovatelia nespôsobili také predĺženie konania, ktoré by mohlo viesť k záveru, že by ani nebolo potrebné bližšie skúmať tretiu podmienku týkajúcu sa postupu okresného súdu a nevyhovieť ústavnej s'ťažnosti. Urýchlenia sa s'ťažovatelia domáhali písomne s'ťažnosťou predsedovi súdu až v októbri 2022. Zaujímali sa však o priebeh konania, o čom svedčí časté nahliadanie do spisu.

13. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na priebeh konania, ktorý je obsiahnutý vo vyjadrení okresného súdu, ku ktorému s'ťažovatelia nevzniesli námietky, preto naň ústavný súd odkazuje.

14. Pri prieskume postupu okresného súdu sa ústavný súd sústredil na s'ťažovateľmi namietané okolnosti formulované v ústavnej s'ťažnosti (namietaná celková dĺžka 9 rokov, všeobecne označené tri obdobia nečinnosti, resp. slovami s'ťažovateľov „*prerušenia konania*“).

15. Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu návrhom [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] je potrebné primeranosť dĺžky konania v súvislosti s porušením označených práv postupom okresného súdu posudzovať od postúpenia žaloby okresnému súdu 19. februára 2013. Do podania ústavnej s'ťažnosti uplynulo 9 rokov, 9 mesiacov a 24 dní, z tohto obdobia sa vec nachádzala 3 roky, 6 mesiacov a 26 dní na iných súdoch ako na okresnom súde v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch. Prvýkrát rozhodol okresný súd rozsudkom v septembri 2017 a druhýkrát v auguste 2022. Predtým dvakrát konanie zastavil (september 2016 a máj 2019). „Čistý“ čas rozhodovania okresného súdu okolo 6 rokov a 2 mesiacov ústavný súd považuje za neprimeraný na odstránenie právnej neistoty s'ťažovateľov. Prvý rozsudok bol vydaný po 4 rokoch a 7 rokoch vedenia konania okresným súdom a druhý po viac ako 9 a pol roku.

16. Ústavný súd sa nestotožňuje s tvrdením s'ťažovateľov, že okresný súd bol často nečinný, avšak súhlasí s tým, že jeho postup bol viackrát v rozpore so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania. K jednotlivým obdobiám nečinnosti ústavný súd uvádza, že prvé pojednávanie bolo vskutku nariadené až na júl 2014. Dôvod spočíva čiastočne v potrebe rozhodnúť o procesných návrhoch strán (žalobca podal v marci 2013 návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorého vady súd odstraňoval, pred postúpením veci okresnému súdu žalobca čiastočne vzal žalobu späť, žalobca žiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, podal opravný prostriedok proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v máji 2013, s'ťažovatelia v auguste 2013 podali dovolanie proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie). Vec bola predkladaná odvolaciemu súdu (jún až júl 2013) a dovolaciemu súdu (apríl až máj 2014). Opakované predloženie veci dovolaciemu súdu (november 2013 až marec 2014) ide na vrub okresnému súdu pretože pred predložením veci nedoručil dovolanie na vyjadrenie protistrane, a preto mu spis bol vrátený ako predčasne predložený.

17. Druhé pojednávanie z októbra 2014 bolo odročené na doloženie dokladov k osobným a majetkovým pomerom žalobcu. Po ňom sa vyskytlo kratšie obdobie nečinnosti v trvaní 3 mesiacov. Okresný súd ale nebol úplne nečinný do septembra 2016 ako naznačujú s'ťažovatelia.

V tomto období opätovne skúmal pomery žalobcu aj vzhľadom na oznámenie sťažovateľov a doklady predložené v novembri 2014, v marci 2015 rozhodol o odňatí priznaného oslobodenia od súdnych poplatkov a spis po odvolaní žalobcu predkladal odvolaciemu súdu v júni 2015. Potom rozhodoval o ďalšej žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov v septembri 2015, predkladal odvolanie žalobcu odvolaciemu súdu, ktorý mu vec vrátil späť bez rozhodnutia s pokynom predložiť vec na rozhodnutie dovolaciemu súdu. Touto nesústredenosťou sa pridali dva mesiace k dovtedajšej dĺžke konania, čo možno pričítať okresnému súdu. Na dovolacom súde sa vec nachádzala od januára do apríla 2016. Následne sa od mája do augusta 2016 nachádzala vec na odvolacom súde. Po vyriešení otázky oslobodenia od platenia súdnych poplatkov okresný súd v septembri 2016 zastavil konanie pre jeho nezaplatenie, avšak vzhľadom na v tom čase účinnú právnu úpravu umožňujúcu zaplatenie poplatku a nesústredenosť okresného súdu vedúcu ho k zastaveniu celého konania bolo toto rozhodnutie odvolacím súdom zrušené.

18. Pokiaľ sťažovatelia namietajú ako „prerušenie konania“ obdobie od mája 2019, keď okresný súd zastavil konanie, čím vyhovel návrhu sťažovateľky [REDAKOVANÉ], až do júna 2021, keď odvolací súd zrušil toto rozhodnutie, potom ústavný súd upriamuje pozornosť na rozpornosť ich argumentácie. Sťažovatelia pred všeobecnými súdmi argumentovali v prospech tohto návrhu sťažovateľky [REDAKOVANÉ], preto následné označovanie obdobia, počas ktorého súdy rozhodovali o tomto návrhu, nemožno považovať za nečinnosť či neefektívnu činnosť. Nič na tom nemení ani následný záver zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu.

19. Zároveň väčšinu tohto obdobia bolo konanie vedené odvolacím súdom (od júla 2019 do júna 2021), pričom k plynulosti konania vedeného pod sp. zn. 14 Co 163/2019 sa ústavný súd vyjadril v náleze č. k. IV. ÚS 613/2020 z 9. marca 2021.

20. K „prerušeniu“ konania od októbra 2021 do augusta 2022 ústavný súd uvádza, že okresný súd pojednávanie z októbra 2021 odročil z dôvodu návrhu žalobcu na nariadenie znaleckého dokazovania, k čomu napokon nedošlo pre nesplnenie preddavkovej povinnosti žalobcu do marca 2022, a preto bol nariadený nový termín pojednávania na máj 2022, na ktorý sa žalobca nedostavil. Nesústredená činnosť okresného súdu spočíva v tom, že napriek nezloženiu preddavku a oznámeniu žalobcovi, že navrhnutý dôkaz znaleckým posudkom nevykoná, odročil májové pojednávanie a žalobcovi opakovane poskytol lehotu na zloženie preddavku. Napokon v júli 2022 zrušil uznesenie ukladajúce povinnosť zložiť preddavok, nariadil termín pojednávania na august 2022, na ktorom vyhlásil rozsudok. K námietke o nevyhotovení rozsudku v 30-dňovej lehote ústavný súd uvádza, že bola predĺžená predsedom okresného súdu do 23. októbra 2022. Podľa úpravy sudkyne z 18. októbra došlo v ten istý deň aj k odoslaniu rozsudku stranám.

21. Zo súdneho spisu vyplynulo, že celková dĺžka konania bola významne ovplyvnená aj tým, že žalobca využíval opravné prostriedky, opakovane podával procesné návrhy – žiadosti o oslobodenie a žiadal o predĺženie lehôt. Okresný súd mu pomerne veľkoryso poskytoval časový priestor, hoci vzhľadom na dĺžku trvania konania mohol prejavovať zdržanlivosť. Počas konania sa síce nevyskytli dlhšie obdobia nečinnosti, okresný súd v primeranej následnosti vykonával neustále určité procesné úkony, neefektívnosť jeho postupu však spočíva v ich izolovanosti, bez zohľadnenia ďalšieho potrebného kroku či možnosti ich časového spojenia, ako aj celkovej dĺžky konania.

22. Ústavný súd nemá ambíciu prikazovať všeobecnému súdu, ako mal posúdiť procesné úkony strán či ako mal viesť súdne konanie, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Je primárnou úlohou okresného súdu zvoliť taký postup, aký považuje v konkrétnych okolnostiach

prípadu za najvhodnejší. Úlohou ústavného súdu je vyhodnotiť postup ako celok z hľadiska označeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

23. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu okresného súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť súdov od marca roku 2020. V okolnostiach veci mohla táto situácia ovplyvniť vykonávanie pojednávania až po júni 2021, pretože dovtedy sa vec nachádzala na odvolacom súde. Okresný súd potom uskutočnil dve pojednávania (september a október 2021), prijaté opatrenia účinné od konca novembra 2021 ho príliš nemohli obmedziť. Okresný súd neuviedol žiadny presvedčivý dôvod, pre ktorý nebolo možné vec prejednať a prípadne rozhodnúť ešte v období predchádzajúcom vyhláseniu protipandemických opatrení, do ktorého spadá viac ako polovica doterajšej dĺžky konania.

24. K obrane okresného súdu o vnútorných organizačných pomeroch súdu či subjektívnych dôvodoch sudcu alebo súdnych úradníkov ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

25. Zistené skutočnosti sú úplne postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľov. Svojou neefektívnou činnosťou okresný súd prispel podľa zistenia ústavného súdu k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľov porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'účinenia

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

27. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu). Tento príkaz adresuje okresnému súdu, hoci aktuálne spisom nedisponuje. Aj po vrátení spisu z odvolacieho súdu však bude okresný súd vykonávať ďalšie úkony, ktorými môže ovplyvniť dĺžku konania.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

29. Sťažovatelia sa domáhali priznania finančného zadost'účinenia v sume 3 000 eur pre každého z nich, avšak požadované finančné zadost'účinenie vo svojej ústavnej sťažnosti a ani do prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie neodôvodnili. Nesplnili tým jeden zo zákonných predpokladov ustanovených § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde na to, aby ústavný súd mohol zväziť dôvodnosť

požadovaného finančného zadost'učinenia a jeho prípadného rozsahu. Povinnosťou s'ťažovateľov bolo označiť konkrétne dôvody, ktoré odôvodňujú priznanie práve navrhovanej výšky zadost'učinenia. Ak tak neurobili, znemožnili ústavnému súdu obsahovo sa zaoberať ich požiadavkou, teda porovnať a vyhodnotiť uvedené dôvody vo vzťahu k požadovanej výške a ostatným okolnostiam zisteného porušenia práv, a preto ústavný súd tejto časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 616,38 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Aplikuje sa zníženie podľa § 13 ods. 2 vyhlášky. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 pri zastupovaní troch osôb $[(2 \times 96,92 \text{ eur}) \times 3]$ spolu s režijným paušalom $[(2 \times 11,63 \text{ eur}) \times 3]$ predstavuje celkovú sumu 651,30 eur. S'ťažovateľmi uplatnená odmena predstavuje pri troch s'ťažovateľoch a dvoch úkonoch (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti ústavnému súdu) sumu 205,46 eur vrátane režijného paušálu $2 \times 5,82 \text{ eur}$, teda spolu sumu 616,38 eur. Vzhľadom na to, že vyčíslený nárok na náhradu trov konania je súladný s vyhláškou, ústavný súd s'ťažovateľom priznal uplatnenú náhradu trov konania.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu